

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kevytautolainsäädännön kumoamiseen johtavista neuvotteluista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Timo Heinosen /kok ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 613/2020 vp:

Miksi komission tarjoamaa poikkeusta ajokorttidirektiivin soveltamisalaan kevytautojen suhteen ei haettu?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kevytautoja koskevan sääntelyn voimaantuloa siirrettiin eduskunnan päätöksellä 16.10.2019, jotta asiaa voitiin vielä arvioida EU-oikeuden näkökulmasta ja käydä tarvittavat keskustelut EU-komission kanssa. Tuolloin liikenne- ja viestintävaliokunta korosti, että kevytautoja koskevien säännösten arviointi ja muut tarvittavat toimenpiteet tulee toteuttaa tehokkaasti ja viipymättä, yhteistyössä komission ja alan toimijoiden kanssa. Valiokunta piti välttämättömänä, että liikenne- ja viestintäministeriö ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimiin ratkaisujen löytämiseksi.

Valiokunnan mietinnössään edellyttämät keskustelut komission liikenteen pääosaston (DG Move) kanssa aloitettiin välittömästi em. lakien hyväksymisen jälkeen etsien tapaa, jolla kevytautojen käyttöönotto Suomessa voitaisiin sallia. Tässä vaiheessa oli selkeästi tiedossa, että kevytautoja koskeva lainsäädäntö oli komission näkemyksen mukaan ristiriidassa EU-lainsäädännön kanssa ja asiasta oli kansallisesti huomauttanut myös oikeuskansleri kannanotossaan jo vuonna 2019. Neuvotteluja komission kanssa käytiin aktiivisesti sekä poliittisella että virkamiestasolla. Komissio teki kuitenkin selväksi, että kansalliseen lainsäädäntöön tehtävät muutokset eivät yksin auttaisi kevytautojen käyttöönotossa. Toteutus kilpistyi viimeistään ajokorttidirektiiviin, jonka mukaan kevytautoiksi tarkoitetut ajoneuvot olisi katsottava henkilöautoiksi, joiden kuljettamisen vähimmäisikäraja on 17 vuotta.

Neuvottelujen alkuvaiheessa komission liikennepääosaston virkamiehet ehdottivat, että Suomi selvittäisi poikkeuksen hakemista ajokorttidirektiivin 4 artiklan 5 kohdan soveltamisalasta siten, että kevytautoja koskevasta ajo-oikeudesta voitaisiin säätää kansallisesti. Liikenne- ja viestintäministeriö lähti viipymättä ja aktiivisesti selvittämään tätä vaihtoehtoa ja yhdessä komission kanssa keskusteltiin ehdotuksesta, jossa kevytauton kuljettamiseen vaadittavalle rajoitetulle ajokortille säädettäisiin kansallisesti pitkälti samat opetus- ja tutkintovaatimukset kuin tavallisen henkilöauton kuljettamiseen vaadittavalle B-ajokortille, ja henkilö voisi käytännössä vaihtaa ke-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 613/2020 vp

vytauton kuljettamiseen myönnetyn rajoitetun ajokorttinsa oikeaksi B-ajokortiksi pienin lisäopetusvaatimuksin ja ilman olennaisia lisäkustannuksia täyttäessään B-ajokortille asetetut ikävaatimukset.

Poikkeamismahdollisuutta lähdettiin edistämään usealla eri tasolla, ja Suomen viranomaiset lähettivät komissiolle välittömästi komission kanssa käydyn neuvottelun jälkeen esityksen muutoksista lainsäädäntöön. Tässä mallissa käyttöön olisi otettu edellä kuvatun mukaisesti erillinen, eri nimellä kutsuttava kansallinen ajokorttiluokka. Suomen ehdotuksissa tuotiin aktiivisesti esiin myös lainsäädännön liikenneturvallisuutta parantavia elementtejä, jotka olisivat komission virkamiesten alustavasti arvioiman mukaan edesauttaneet poikkeuksen saamista. Näitä ehdotuksia olivat muun muassa kevytauton korkeimman sallitun ajonopeuden sekä korkeimman sallitun omamassan laskeminen.

Liikenne- ja viestintäministeriöllä oli valmius hakea poikkeusta jo helmi-maaliskuussa 2020 eli hyvin pian komission ehdotuksen saatuaan. Komissio kuitenkin ilmoitti haluavansa vielä käydä sisäisiä neuvotteluja asiasta. Suomen aktiivisista ja toistuvista yhteydenotoista huolimatta komission kirjallista myönteistä vastausta Suomen ratkaisuehdotuksiin ei saatu ja lopulta selvisi, että komission oman oikeuspalvelun tiukka tulkinta EU:n ajokorttidirektiivin poikkeussäännöksen käytöstä lopulta esti komissiota myöntymästä itse ehdottamansa poikkeusluvan antamiseen. Tämän oikeudellisen tarkastelun jälkeen kirjallisen kysymyksen esittämää poikkeusmahdollisuutta ei siis lopulta ollut, kuten jo ministeriön 25.8.2020 julkaistussa tiedotteessakin todettiin.

Kun selvisi, ettei komissio tulisi antamaan suostumustaan ajokorttidirektiivin soveltamisalan poikkeuksesta, lakien kumoamista koskeva luonnos hallituksen esitykseksi valmisteltiin nopealla aikataululla liikenne- ja viestintäministeriössä. Muun sisältöisen hallituksen esityksen valmistelua ei voitu edellä kuvattu tilanne ja muun muassa oikeuskanslerin aiemmat kannanotot huomioiden katsoa lainmukaiseksi. Komissio vahvisti lopulta kantansa poikkeuksen hakemiseen vastaten liikenne- ja viestintäministeriölle kirjallisesti 26.8.2020 todeten vastauksessaan, että Suomen kevytautolainsäädäntö on EU-lainsäädännön vastaista eikä komissio tule antamaan Suomelle poikkeusta ajokorttidirektiivin soveltamisalasta.

Edellä mainittu komission vastaus sekä Suomen viranomaisten aiemmin komissiolle neuvotteluissa toimittamat ratkaisuehdotukset on julkaistu avoimesti nähtäville Valtioneuvoston Hankeikkuna –palvelussa sekä toimitettu lakien kumoamista koskevan lainsäädäntöehdotuksen liitteiksi. Hallituksen esityksessä on lisäksi selvitetty asian valmistelu ja vaikuttaminen lakien voimaantulon lykkäämisen jälkeen.

Helsingissä 15.9.2020

liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka